

USTAWA REPUBLIKI LITEWSKIEJ nr VIII-1749
Wilno, 27 czerwca 2000 r.

O działalności lobbystycznej

§ 1. Przepisy ogólne

Artykuł 1
Cel ustawy

Niniejsza ustawa określa pojęcie działalności lobbystycznej, tryb i zasady kontroli tej działalności oraz odpowiedzialność za naruszenie przepisów ustawy.

Artykuł 2
Podstawowe pojęcia ustawy

1. Działalność lobbystyczna oznacza wynagradzane działania lobbystów wpływające na zmianę, uzupełnienie aktów prawnych lub ich uchylenie, czy też uchwalanie nowych aktów prawnych. Działania te mają na celu realizację interesów prawnych osób zamawiających usługę lobbystyczną, bez naruszenia praw osobistych obywateli, interesów państwa i społeczeństwa
2. Lobbyista jest uprawniony do prowadzenia działalności lobbystycznej i winien być wpisany do rejestru w trybie i na zasadach określonych w niniejszej ustawie. Lobbyistą może być osoba fizyczna, przedsiębiorstwo, instytucja, lub organizacja (zwana dalej przedsiębiorstwem).
3. Zamawiającym usługę lobbystyczną jest osoba fizyczna lub grupa osób, przedsiębiorstwo, instytucja lub organizacja, z wyjątkiem osób wymienionych w art. 7 niniejszej ustawy, które zawarły odpłatną umowę zlecenia, lub inną umowę zgodną z kodeksem cywilnym lub innymi ustawami Republiki Litewskiej.
4. Sprawozdanie lobbyisty zawiera oświadczenie o działalności lobbystycznej, dochodach i wydatkach z nią związanych, które lobbyista przedstawia w trybie określonym w niniejszej ustawie.
5. Dochód lobbyisty stanowi umowne wynagrodzenie otrzymywane od zamawiającego usługę lobbystyczną.
6. Wydatki lobbyisty stanowią koszty poniesione na działalność lobbystyczną.

Artykuł 3
Osoby fizyczne lub przedsiębiorstwa, które nie mogą być lobbyistami

1. Lobbyistą nie może być osoba fizyczna:
 - 1) która nie ukończyła 18 lat;
 - 2) były polityk, były urzędnik państwowy, z wyjątkiem urzędników zajmujące stanowiska techniczno-pomocnicze, o ile w chwili złożenia wniosku o wpisanie do rejestru lobbystów nie upłynął rok od ukończenia kadencji lub utraty statusu urzędnika;
 - 3) polityk lub urzędnik państwowy, któremu akty prawne zabraniają zajmowania kierowniczych stanowisk w przedsiębiorstwach, instytucjach i organizacjach oraz pobierania wynagrodzenia z tego tytułu; zatrudniony jako radca, ekspert lub konsultant w prywatnych przed-

siębiorstwach, pobierający inne wynagrodzenie poza przysługującym z tytułu zajmowanego stanowiska, określonym w odpowiednich aktach prawnych;

4) karana za przestępstwo umyślne, o ile kara nie uległa zatarciu.

2. Osoby fizyczne, o których mowa w ust. 1, nie mogą prowadzić działalności lobbystycznej w przedsiębiorstwie wpisanym do rejestru lobbystów.

3. Lobbystami nie mogą być osoby fizyczne lub przedsiębiorstwa, jeżeli nie upłynął termin, o którym mowa w art. 9, pkt. 8.

4. Lobbystami nie mogą być instytucje budżetowe, Lietuvos Bankas [Bank Litwy].

Artykuł 4

Obowiązki i prawa lobbysty

1. Lobbysta, zgodnie z ustawami i trybem określonym w aktach prawnych, może:

1) uczestniczyć w przygotowywaniu projektów aktów prawnych, udzielać związanych z nimi wyjaśnień;

2) dokonywać we własnym zakresie oceny obowiązujących aktów prawnych a także projektów aktów prawnych, przedstawiać wnioski i opinie zamawiającym usługę lobbystyczną;

3) wyjaśniać społeczeństwu, przekonywać przedsiębiorstwa i instytucje państwowe oraz samorządowe o celowości przyjęcia lub odrzucenia aktu prawnego, o konieczności jego zmiany lub uchylecia;

4) informować społeczeństwo, zakłady, przedsiębiorstwa lub organizacje o przygotowywanych projektach aktów prawnych w Sejmie, w Rządzie, w instytucjach państwowych lub samorządowych;

5) ogłaszać komunikaty w mediach i uczestniczyć w masowych imprezach;

6) zbierać informacje o publikacjach aktów prawnych i przekazywać je zamawiającym usługę lobbystyczną;

7) zgłaszać organom prawodawczym propozycje zmian obowiązujących aktów prawnych;

8) organizować i finansować spotkania ustawodawców z przedstawicielami zamawiających usługę lobbystyczną;

9) organizować i finansować kształtowanie opinii społecznej, co do projektów aktów prawnych i obowiązujących przepisów;

10) organizować i finansować imprezy reprezentacyjne związane z ustawodawstwem;

11) organizować i finansować spotkania polityków i urzędników państwowych ze społeczeństwem w kwestiach wydawania aktów prawnych;

12)) otrzymywać kopie projektów aktów prawnych i inne materiały informacyjne, jeżeli nie jest to sprzeczne z ustawami Republiki Litewskiej;

13) w trybie określonym w ustawach upoważnić inną osobę do przedłożenia sprawozdania z działalności lobbystycznej.

2. Lobbysta powinien:

1) zawiadomić na piśmie Najwyższą Komisję Etyki Służbowej o zaprzestaniu działalności lobbystycznej nie później niż po upływie 1 dnia roboczego od daty powiadomienia go o wyborze na stanowisko polityka państwowego lub urzędnika państwowego, którym zabrania się być członkami organów władzy zakładów, przedsiębiorstw i organizacji i pobierać wynagrodzenia z tego tytułu; od podjęcia zatrudnienia w prywatnych przedsiębiorstwach i zakładach w roli doradcy, eksperta lub konsultanta pobierającego inne wynagrodzenie poza przysługującym z tytułu zajmowanego stanowiska, określonym w odpowiednich aktach prawnych;

2) stosować się do wymogów niniejszej ustawy, innych ustaw i aktów prawnych.

Artykuł 5
Działalność lobbystyczna niezgodna z prawem

Działalność lobbystyczna jest niezgodna z prawem, jeżeli:

- 1) prowadzona jest przez osoby fizyczne lub przedsiębiorstwa nie wpisane do rejestru lobbystów;
- 2) prowadzona jest przez lobbystę, którego działalność została zawieszona;
- 3) prowadzona jest przez lobbystę, którego działalność została zakończona;
- 4) prowadzona jest przez osoby fizyczne lub przedsiębiorstwa, które nie mogą prowadzić działalności lobbystycznej;
- 5) działania polityka lub urzędnika państwowego stały się uzależnione od działalności lobbystycznej;
- 6) umyślnie wprowadza się w błąd lub oszukuje polityków lub urzędników państwowych, co do faktów i okoliczności mogących mieć wpływ na zmianę aktu prawnego, jego uzupełnienie lub uchylenie;
- 7) dąży się do wywarcia wpływu na uchwalenie lub uchylenie aktu prawnego mającego bezpośredni związek z mianowaniem lobbysty na stanowisko państwowe;
- 8) jest prowadzona w imieniu nieistniejącego zamawiającego usługę lobbystyczną;
- 9) lobbysta oświadcza otwarcie lub sugeruje, że może wywierać wpływ na uchwalanie aktów prawnych, na urzędnika państwowego lub politykę państwa;
- 10) lobbysta jednocześnie reprezentuje sprzeczne interesy zamawiających usługę lobbystyczną.

Artykuł 6
Działalność nie uznawana za lobbystyczną

Działalnością nie uznawaną za lobbystyczną jest:

- 1) działalność właścicieli środków informacji, wydawców aktów prawnych i ich projektów związana z ich rozpowszechnianiem w całości lub w części, przeglądem i komentarzami. Przepis ten nie obejmuje wyżej wymienionych osób, w wypadku gdy otrzymują one wynagrodzenie za działalność lobbystyczną;
- 2) działalność osób fizycznych, przedsiębiorstw i organizacji, które na zlecenie instytucji państwowych lub samorządowych płatnie lub bezpłatnie uczestniczą w opiniowaniu i wyjaśnianiu projektów aktów prawnych;
- 3) działalność polityków i urzędników państwowych wykonywana zgodnie z upoważnieniem udzielonym im przez instytucje państwowe lub samorządowe podczas inicjowania, przygotowywania, rozpatrywania, przyjmowania i wyjaśniania ustaw lub innych aktów prawnych ;
- 4) działalność nieodpłatna organizacji, jeśli reprezentują interesy swoich członków, z wyjątkiem sytuacji, gdy otrzymują wynagrodzenie za działalność lobbystyczną;
- 5) działalność naukowców (pedagogów), z wyjątkiem sytuacji, gdy otrzymują wynagrodzenie za działalność lobbystyczną.

Artykuł 7
Osoby i przedsiębiorstwa, które nie mogą zamawiać usług lobbystycznych

Zamawiającym usługę lobbystyczną nie może być:

- 1) polityk państwowy;
- 2) urzędnik państwowy;

- 3) instytucje i zakłady państwowe i samorządowe;
- 4) przedsiębiorstwo państwowe lub samorządowe.

§ 2. Rejestr lobbystów

Artykuł 8

Wpis osób fizycznych i przedsiębiorstw do rejestru lobbystów

1. Osoba fizyczna lub przedsiębiorstwo mające zamiar podjąć działalność lobbystyczną składa wniosek do Najwyższej Komisji Etyki Służbowej o wpisanie do rejestru lobbystów.
2. Wniosek powinien zawierać:
 - 1) jeżeli składa je osoba fizyczna - imię i nazwisko, kod osobowy, miejsce zamieszkania, miejsce pracy w ciągu ostatniego roku;
 - 2) jeżeli składa je przedsiębiorstwo - jego nazwę, kod rejestracyjny, adres;
 - 3) jeżeli składa je przedsiębiorstwo - dane o pracownikach, którzy będą prowadzili działalność lobbystyczną (imiona, nazwiska, kody osobowe).
3. Ilość lobbystów nie jest ograniczona.
4. Najwyższa Komisja Etyki Służbowej może żądać dodatkowych informacji od instytucji i zakładów państwowych oraz od składającej wniosek osoby fizycznej. Najwyższa Komisja Etyki Służbowej w ciągu 5 dni roboczych od otrzymania wniosku rozpatruje wniosek i podejmuje decyzję o wpisaniu do rejestru lobbystów osoby fizycznej lub przedsiębiorstwa. Jeżeli zaistnieje potrzeba uzyskania dodatkowych informacji - termin rozpatrzenia wniosku liczy się od dnia otrzymania informacji.
5. Najwyższa Komisja Etyki Służbowej odmawia wpisania do rejestru lobbystów osoby fizycznej lub przedsiębiorstwa tylko w wypadku, jeżeli:
 - 1) nie mogą one być lobbystami z powodów, o których mowa w art. 3;
 - 2) przedstawiły nieprawdziwe lub niepełne informacje, o których mowa w ust. 2 i 4, lub niezadawalające informacje dodatkowe
6. O podjętej decyzji rozstrzygającej wniosek o wpisanie do rejestru lobbystów osoby fizycznej lub przedsiębiorstwa, Najwyższa Komisja Etyki Służbowej powiadamia na piśmie nie później niż po upływie 5 dni roboczych od podjęcia decyzji. Osoba fizyczna lub przedsiębiorstwo, po otrzymaniu zawiadomienia o decyzji o wpisaniu do rejestru lobbystów, w ciągu 1 miesiąca od otrzymania zawiadomienia wnosi opłatę skarbową i przedstawia Najwyższej Komisji Etyki Służbowej dowód wpłaty. Po przedstawieniu dowodu wpłaty osoba fizyczna lub przedsiębiorstwo otrzymuje w ustalonym terminie legitymację lobbysty, której formę określa Najwyższa Komisja Etyki Służbowej. Jeżeli osoba fizyczna lub przedsiębiorstwo nie dostarczy w ustalonym terminie dowodu wpłaty, Najwyższa Komisja Etyki Służbowej anuluje decyzję o wpisaniu do rejestru lobbystów i przyjmuje decyzję o odmowie wpisania osoby fizycznej lub przedsiębiorstwa do rejestru lobbystów.
7. Osoba fizyczna lub przedsiębiorstwo może złożyć skargę na decyzję o odmowie wpisania do rejestru lobbystów wydaną przez Najwyższą Komisję Etyki Służbowej do Sądu Administracyjnego Republiki Litewskiej w trybie przewidzianym w ustawie o postępowaniu administracyjnym.

Artykuł 9

Zawieszenie, wznowienie, zakończenie i ustanie działalności lobbystycznej

1. Działalność lobbystyczna zostaje zawieszona, jeżeli:

- 1) lobbysta osobiście lub przez upoważnioną osobę zwróci się na piśmie do Najwyższej Komisji Etyki Służbowej o zawieszenie działalności lobbystycznej;
 - 2) lobbysta w oznaczonym czasie nie przedstawi sprawozdania z działalności lobbystycznej;
 - 3) przeciw lobbystyce zostaje wniesione oskarżenie do sądu o przestępstwo umyślne.
2. W wypadku, o którym mowa w ust.1, pkt. 1, działalność lobbystyczna zostaje zawieszona na taki okres, jaki został wskazany przez lobbystę. W wypadku wymienionym w ust.1, pkt. 2, działalność lobbystyczna zostaje zawieszona na okres nie dłuższy niż 1 miesiąc, w celu przedstawienia sprawozdania. W wypadku wymienionym w ust.1, pkt. 3, działalność lobbystyczna osoby fizycznej zostaje zawieszona do czasu zakończenia postępowania sądowego.
3. Działalność lobbystyczna zostaje zakończona, jeżeli:
- 1) lobbysta osobiście lub przez upoważnioną osobę zwróci się na piśmie do Najwyższej Komisji Etyki Służbowej o stwierdzenie zakończenia działalności lobbystycznej;
 - 2) lobbysta prowadzi działalność lobbystyczną, mimo jej zawieszenia zgodnie z wymogami ust. 1;
 - 3) Najwyższa Komisja Etyki Służbowej ustali, że postępowanie lobbysty jest niezgodne z prawem;
 - 4) w terminie określonym w ust. 2 nie zostanie naprawione uchybienie, które spowodowało zawieszenie działalności;
 - 5) uprawomocni się wyrok o winie za przestępstwo umyślne lobbysty.
4. Wniosek o zawieszenie lub zakończenie działalności lobbystycznej rozpatruje Najwyższa Komisja Etyki Służbowej. Decyzję o zawieszeniu lub zakończeniu działalności lobbystycznej Najwyższa Komisja Etyki Służbowej przesyła lobbystyce na piśmie w ciągu 5 dni roboczych od podjęcia decyzji. Lobbysta może złożyć skargę na decyzję Najwyższej Komisji Etyki Służbowej do Sądu Administracyjnego Republiki Litewskiej w trybie przewidzianym w ustawie o postępowaniu administracyjnych.
5. Najwyższa Komisja Etyki Służbowej, nie później niż w ciągu 5 dni roboczych, rozpatruje wniosek o wznowienie zawieszonych działalności lobbystycznej, jeżeli:
- 1) usunięto przeszkody, z powodu których działalność została zawieszona;
 - 2) wpłynął wniosek lobbysty na piśmie, o wznowienie działalności lobbystycznej zawieszonych na jego własną prośbę;
 - 3) umorzono postępowanie karne lub zapadł wyrok uniewinniający.
6. Działalność lobbystyczna kończy się, jeżeli lobbysta - osoba fizyczna - umiera, albo jeżeli przedsiębiorstwo wpisane do rejestru lobbystów zostaje zlikwidowane decyzją jego kierowniczych organów lub bankrutuje.
7. Po zakończeniu lub ustaniu działalności lobbystycznej, lobbysta zostaje skreślony z rejestru lobbystów. Jeżeli osoba fizyczna współpracująca z przedsiębiorstwem na podstawie odpłatnej umowy - zlecenia lub innej umowy, zgodnej z wymaganiami kodeksu cywilnego Republiki Litewskiej lub innych ustaw, kończy działalność lobbystyczną, z rejestru lobbystów zostaje wykreślona tylko osoba fizyczna.
8. Jeżeli działalność lobbystyczna osób fizycznych i przedsiębiorstw została zakończona z powodów wymienionych w ust. 3, pkt. 2 i 4, nie mogą one prowadzić działalności lobbystycznej w ciągu 5 lat od daty wydania decyzji o przerwaniu działalności lobbystycznej.

1. Lobbysta powinien przedstawić Najwyższej Komisji Etyki Służbowej sprawozdanie z działalności lobbystycznej z poprzedniego roku kalendarzowego nie później niż do 15 lutego bieżącego roku. Forma sprawozdania jest zatwierdzana przez Najwyższą Komisję Etyki Służbowej. Jednocześnie ze sprawozdaniem lobbysta powinien przedstawić kopie umów zawartych w tym okresie.
2. Lobbysta może zwrócić się na piśmie do Najwyższej Komisji Etyki Służbowej z uмотywowanym wnioskiem o przedłużenie terminu złożenia sprawozdania. Najwyższa Komisja Etyki Służbowej może przedłużyć termin nie więcej niż o 30 dni.
3. Sprawozdanie z działalności lobbystycznej powinno zawierać:
 - 1) Imię i nazwisko, jeżeli lobbysta jest osobą fizyczną; nazwę, jeżeli lobbysta jest przedsiębiorstwem; numer legitymacji lobbysty;
 - 2) imię i nazwisko lub nazwę każdego zamawiającego usługę lobbystyczną, kod osobowy lub rejestracyjny, adres zamieszkania lub adres przedsiębiorstwa;
 - 3) nazwę aktu prawnego lub jego projektu, nad którym lobbysta pracował w ramach działalności lobbystycznej;
 - 4) wykaz dochodów lobbysty wraz z dokumentami i kopiami potwierdzającymi wpłaty;
 - 5) wykaz wydatków lobbysty.
4. Lobbysta powinien przedstawić sprawozdanie z działalności lobbystycznej również, jeżeli w okresie rozliczeniowym nie miał dochodów ani wydatków.
5. Sprawozdanie z działalności lobbystycznej powinno być podpisane przez lobbystę i dostarczone osobiście lub przez upoważnioną osobę.
6. Zawieszenie działalności lobbystycznej nie zwalnia lobbysty od obowiązku przedstawienia sprawozdania.
7. Jeżeli działalność lobbystyczna zostaje zakończona, lobbysta powinien nie później niż w ciągu 10 dni od otrzymania decyzji o przerwaniu działalności przedstawić końcowe sprawozdanie z działalności lobbystycznej za okres od ostatniego sprawozdania do dnia zakończenia działalności.

Artykuł 11

Inne ograniczenia działalności lobbystycznej

1. Lobbysta i zamawiający usługę lobbystyczną nie mogą zawierać umowy uzależniającej wysokość wynagrodzenia za usługę lobbystyczną od zmiany konkretnego aktu prawnego, jego uzupełnienia, uchwalenia lub uchylenia..
2. Działalność lobbystyczna nie może być finansowana z budżetu państwa lub samorządu.

§ 3. Kontrola działalności lobbystycznej. Udostępnianie informacji

Artykuł 12

Kontrola działalności lobbystycznej

1. Kontrolę nad działalnością lobbystyczną sprawuje Najwyższa Komisja Etyki Służbowej w trybie określonym w niniejszej ustawie.
2. Najwyższa Komisja Etyki Służbowej może:
 - 1) kontrolować działalność lobbystów;

2) wymagać, aby lobbysta dostarczył dokumenty lub informacje związane z działalnością lobbystyczną;

3) analizować sprawozdania z działalności lobbystycznej.

3. Najwyższa Komisja Etyki Służbowej powinna:

1) ogłosić w „Przeglądzie Informacji”- dodatku do „Valstybinės Zinių” [Wiadomości Rządowe], w ciągu 15 dni roboczych od ich otrzymania, wszystkie informacje o: potwierdzeniu wpłat, wydaniu decyzji o zawieszeniu, wznowieniu, zakończeniu, ustaniu działalności lobbystycznej, tak jak i inne informacje, o których mowa w art. 13, ust. 2.

2) co najmniej jeden raz w roku kalendarzowym przedłożyć Sejmowi Republiki Litewskiej sprawozdanie z rocznej kontroli działalności lobbystycznej;

Artykuł 13

Informacje o działalności lobbystycznej

1. Informacje o działalności lobbystycznej są jawne. Najwyższa Komisja Etyki Służbowej nie może ograniczać dostępu do danych i informacji o działalności lobbystycznej, lobbystach, zamawiających usługę lobbystyczną, aktach prawnych i ich projektach objętych działalnością lobbystyczną oraz o sprawozdaniach lobbystów.

2. W „Przeglądzie Informacji” - dodatku do „Wiadomości Rządowych”- ogłaszane są dane o lobbystach wpisanych do rejestru listę lobbystów, o zawieszeniu, wznowieniu, zakończeniu i ustaniu działalności lobbystycznej.

§ 4. Przepisy końcowe

Artykuł 14

Odpowiedzialność za naruszenie niniejszej ustawy

1. Osoby naruszające postanowienia niniejszej ustawy ponoszą odpowiedzialność prawną.

2. Osoby, które swoją działalnością lobbystyczną wyrządziły szkodę innym osobom, instytucjom, przedsiębiorstwom i organizacjom, muszą im zadośćuczynić w trybie przewidzianym przez prawo.

Artykuł 15

Wejście w życie

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2001 roku

Ogłaszam niniejszą ustawę Sejmu Republiki Litewskiej za przyjętą

Prezydent Republiki Valdas Adamkus

*Z języka litewskiego tłumaczyła: Biruta Markuza-Białostocka
Weryfikacja: Danuta Łukasz*

Źródło:

Lietuvos Respublikos Lobistines Veiklos Istatymas, 2000 m. birželio 27 d. Nr VIII-1749, Valdstybes žinos, 2000, Nr 56-1644; 2000.06.27 Prieme:Lietuvos respublikos Seimas. Isigalioja nuo 2001.01.01 (Ustawa o działalności lobbystycznej. Ustawa nr VIII-1749 z dnia 27.06.2000, Wiadomości Państwowe, 2000 nr 56 -1644. Przyjęta przez Sejm Republiki Litewskiej 2000.06.27, obowiązuje od 2001. 01.01).

O działalności lobbystycznej
Ustawa Republiki Litewskiej nr VIII-1749
Wilno, 27 czerwca 2000 r.

Z języka litewskiego tłumaczyła: Biruta Markuza-Białostocka

Lobbying czyli działania mające na celu bezpośrednio wpływanie na decyzje organów państwowych podejmowane przez grupy interesów jest jednym z istotnych zagadnień w dyskusji nad funkcjonowaniem współczesnego państwa. Lobbying postrzegany jest z jednej strony jako niepożądane i korupcyjne zakłócenie procesu decyzyjnego, z drugiej jednak dostrzega się w lobbyingu uprawnione i pożyteczne rozszerzenie demokratycznego uczestnictwa w sprawach państwowych na podmioty znajdujące się poza tradycyjnym i usankcjonowanym prawnie układem obejmującym partie polityczne i partnerów społecznych.

Lobbying jest regulowany w Stanach Zjednoczonych i w Kanadzie, w państwach europejskich natomiast dotychczas przeważa opinia, że istniejące mechanizmy konsultacji i kontroli są wystarczające, a właściwy przebieg procesów decyzyjnych gwarantuje przejrzystość procedur oraz dostęp do informacji. Lobbying rozumiany jako reprezentacja interesów grupowych stosowany jest szeroko w instytucjach Unii Europejskiej zarówno w formie zinstytucjonalizowanej jak i nieformalnej. Elementy regulacji lobbyingowych zawiera regulamin Parlamentu Europejskiego.

W ostatnim czasie próbę ustawowego uregulowania kwestii lobbyingu podjęto w Rosji i w Litwie. Prezentowana ustawa litewska koncentruje się, podobnie jak ustawy amerykańskie, na kwestii rejestracji lobbystów zawodowych i komercyjnych, to jest osób fizycznych i prawnych, dla których lobbying jest formą działalności gospodarczej. Ustawa zakłada, że głównym celem zabiegów lobbystycznych jest parlament oraz ustawodawstwo. Z mocy ustawy lobbysta uzyskuje prawo do uczestnictwa w procesie legislacyjnym pod warunkiem pełnej jawności celów działania oraz reprezentowanych podmiotów.